

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner - Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

Hanyatlásra sietvén a folyó év, tisztelettel figyelmezteljük kettős testvér lapunk t. olvasóit, 's különösbben az orsz. távolabb részeiben lakókat, szorgalom- v. gyorskocsin előfizetésök iránti intézkedés végett, hogy nyomtatandó példányaink száma iránt kiváratólag rendelkezessünk 's iker lapunkkal hiány nélkül szolgálhassunk. A Jelenkor és Társalkodó jövő évben is a mostani de bővítettebb alakban, mindkettő újontetű betűkkel fog megjelenni, hetenkint kétszer, minden isben két iven, 's midőn tárgghalmaz kívánja, félivel szaporítva is. Az országgyűlési tanácskozások rajzát mint eddig, úgy ezentul is folyvást eszközölhető gyorsasággal 's terjedelmesen adandjuk, e fölött valamint az 1836's 40ki orsz. gyűlés végén, úgy jelenén is kedveskedünk tiszt. Pártfogóinknak a keletkezendő új cikkekkel az említett évekhez hasonló alakban. Az Értesítő mindennemű hirdetésny jutalmal díjért közlend. Az előfizetés díja postán 's Budapesten házhoz küldéssel boríték alatt, félve 6 p.frt, borítékátalanul helyben házhoz küldve 5 forint, egész évre pedig 12 és illetőleg 10 fl. p.p. Külföldre járátandó példányok iránt egyedül a bécsi cs. kir. főpostahivatalnál rendelkezhetni; egyebütt pedig az ország minden kir. postahivatalainál és nálunk Pesten, uri-utczái 453. sz. Trattner-Károlyi ház első emeletén. A címeiket tisztán kérjük beküldetni. A Jelenkor és Társalkodó szerk.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (István cs. kir. főhűség Csehország politikai kormányzójává nevezetett ki; „Két garas XXII” Széchenyi Istvántól; országgyűlési közlemény; budapesti napló: napi események, játékszíni krónika, irodalmi újdonság; Abaujmegye: országgyűlési pótlék utasítások; Győrmege: végzések a kir. városok rendezése ügyében; Turócmege: követjelentések fölötti viták; Verőce mege: új követválasztás; a magyar kereskedelmi társaság magát megalapítja; 's a t.)
Spanyolország (Olozaga elboacsátatásának okai; Frias és Serrano ministerségalakításra bizattak meg.)
Anglia (Bordeaux hg tartózkodása Londonban.)
Franciaország (hidegség az udvar 's követkamra közt.)
Görögország (a nemzeti gyűlés színezete.)
Törökország (a cserkeszek folyvást győzelmeskednek; aggodalom Szerbia miatt; szláv propaganda.)
Értesítő.

Magyarország és Erdély

Ő cs. és ap. királyi Főlsége ő cs. kir. főhűségéhez István főherceghez és gróf Izághy főkancellárhoz intézett legkegyelmesebb kéziratában Csehország politikai kormányzását ő főhűségére méltóztatott bizni.

Két garas.

XXII.

Honunk szükségői roppantak, 's valóban elannyira, hogy az, ki ámitás nélkül át bírja tekinteni azoknak aggasztó sorát, lehetetlen, mikép el ne csüggedjen, 's mint a példabeszéd tartalja, mindent szegre függesztetni ne legyen hajlandó. 'S ha van valami, mi az így látókban némi bátorságot és önbizalmat szülhet — mely tulajdonokat, közbövevőleg legyen mondva, nem szabad azon merész szeszszel egybekövernü, mellytül sok csak azért pezsg, mert orra hosszáná nem bír tekinteni tovább — az valóban nem egyéb, mint azon mindenünnen borongós körülményink közti reménynyilás, mellyen keresztül az mutatkozik, hogy tenger bajaink dacára mégis diadalosan údpartra köthet kiannyi viharokkal küzdött és elsüllyedéshöz sokszor már olly közel volt nemzeti bárkánk, ha fel-felcsoszsanó, honszerelmentül tüss ide oda kapkodások helyett, éber előrelátás és szilárd következetesség ad annak irányt.

Ismerkedjünk meg ennél fogva minden akadályal, melly utunkat állja; egyre se huzzunk fátyolt, egy körül se ringassuk magunkat ámitásokba, mert le nem győzve csak úgy számíthatunk diadara, ha azokat le lehet legfőkélebb világra állítjuk, de egy uttal — és e körül forog a dolog — magunktül lökvén gyermekhez illő veszőly előtti szembehunyást, vagy egyedül rövidlátókat bélyegző vitészégi handabandát. Éber előrelátással hosszú időkre ki is tűzzük politikai eljárásunk ösvényét, és bár piszkáljon, bár üdözzön éretlen viskeleg és iskolás dacz, azon szilárd következetességgel meg is maradunk.

Sem idő sem hely nem engedi a mondottnak terjedelmesebb és részletesb kifejtését megkísértenem; annak alkalmazása a tárgyalás alatt levő kérdést illetőleg azonban egyszerűleg abból áll, hogy honunk investitonalis ügyét tekintve, mennyire ez egyedül pénzbeli segedelem által oldathatik meg, melly körül statuszerkezetünkön fogva mindig a legnagyobb nehézség fog forogni fen, olly alapra áll itsuk, mikép aztán kifejtési progressiónkba ne tétethessék egy könnyen többé akadály, de szakadatlanul egy haladási lépés követhesse a másikat; és a milly alapot, mint láttuk, egyedül sőt kire-

kesztőleg legközelebbi cikkemben kitézett eljárási logicám szerint rakhatni meg, úgy tudniillik:

Ha nem valami egyes tárgy előleges életbe léptetésére pontosítatnak össze a felébredt 's valaminek kiállítására sovargó erők, de ezek mindenek előtt egy bő kincsforrásnak ki nyitásban gyakorolják egyesült hatásukat. 'S ugyanis, mert láttuk: hogy bármilly tárgynak életbe léptetésével fognak is megkezdeni pénzzel járó haladásunkat, ha ez olly kedvező volt volna is, mint a fumei kérdés valósitása, azért a hihetőség minden számai szerint az még is olly nauseát fogna minden újabb teherhordás iránt a nagyobb számban okozni, mikép valódi, azazszakadatlan nemzeti és constitutonalis progressiótül tán messzebbre fogtunk volna a fumei kérdésnek életbe léptetése által esni, mint ha az elmaradt vala, minthogy a nagyobb száma olly általános javítások, mint például a fumei kérdésnek valósitása, jöltévevőleg nemcsak felette lassan, de, mint nálunk teszem a gőzhajók, egy ideig némileg még károsan is hatnak, és ekkép nem csuda, sőt okszerinti következmény, ha a nagyobb szám, mellyre nézve nem a messze fekvő és a némileg problematicus, de egyedül a pillanati, úgy szólván kézzel fogható haszon argumentum ad hominem, mindent megakaszt — kivált ha illyes műtételre még alkotványos joga is van — minem hónapos saláta-féle, de cserfaként csak később időben emelkedik fejedelmileg.

Az ön két garasos tervem és eljárási logicám szerint, mint az eddig tárgyalatból kitetszik, a nélkül hogy előlegesen a körül pörölgetnénk és viaskodnánk, milly nagyobb szerű de pénzzel járó lépéssel fognók megkezdeni civillissatiói pályánkat, mindenek előtt egy harminczöt évre, vagy legalább hosszabb időre terjedő és száz milliót fölülmúló kincsforrás nyitlatnánk meg; mellybül merítve aztán, ha illyes meg volna nyitva, tüstint megkezdhetnénk bármint, például: a fumei kérdésnek életbe léptetését, és nem csak — mire vigyázni kell, mert ez tünteti ki tervem és eljárási logicámnak egy kissé mélyebb és helyesb voltát — minden nagyszombati vasut-féle, hanem minden utóbbi megakadások veszőlye nélkül is, 's pedig mert, kerüljön az érintett vasut és kikötő kétszer sőt háromszor annyiba, mint a mennyire számítottott, vagy a sok belő nézők, és a terveket constitutionalis éberséggel és ex officio tudományal (!) és tán egy kis fitogtatással is megvizsgálók által reducáltatott az, hágván, fel fog azért épülni egyik mint másik; és szüitigy, rivalgják ezek életbe léptetése után bár százezrek, mi egyebütt nem mindig szokott a valóban legbiztosb criteriuma lenni, sőt süljön apodicticai szabatossággal ki, hogy kár sőt káros volt ezekre annyi pénzt költeni, és ez is további előmenetelünket tekintve tökéletesen közönyös, mert sem százczek pletykája, sem azon netaláni eset, hogy az elért czélok nem folettek meg a várakozásnak, nem fogják a törvényhozást hátráltatni, mikép szakadatlanul ne folytassa pénzzel járó nemzeti előmenetelünk második harmadik és még több lépéseit is, minthogy olly könnyen nem fog kimerítheteni a megnyitott kút, és ekép csak később vagy már tán csak akkor fog azon eljárásnak szükségö beállani, valami pénzzel járó ügyet Magyarországának ötvenkét vármegyéjén, alsó és felső tábláján és kormányán, hajótörés nélkül keresztül eveztetni, mikor mind szellemi mind anyagi tekintetben már olly előrelépéseket fogtunk tenni, mihez képest az illyféle műtétel, melly most valóban a legszilárdabb lelkületű is elgyengíteni képes, ideig óráigi nehézségeibül némileg már ki fogott vetkeztetve lenni.

Mikhez képest nem hiszem, hogy csak az elődottak után is valaki, ki honunknak nagyobb szerű és halasztás nélküli felvirágzását szomjazza és nem rabja valami egészen elhomályosító kedvező rögeszmének, mást választana — ha t. i. „kész fumei vasut meg kikötő, vagy illyesféle bármly nagyobb szerű”, 's egy már megnyitott száz milliónál magában jóval többet foglaló kincsforrás' közt lehetne választania — mint választaná ez utolsót; 's természetesen, mert a választás tulajdonképp tiszter vagy tán huszszor nagyobb, és tiszter sőt tán huszszor kisebb somma közt volna teendő, és e szerint azon kis elmaradást egy messzebbre számoló sem venné tekintetbe, mellyhez képest például a fumei ügynek úgy szólván már megszületett léte alá volna mind azon születéseknél rendelendő, mellyek habár egy kissé később is, a tiszter sőt huszszor gazdagabb kincsforrásban vennék olly hihető, sőt bizonyos eredetüket.

A választás azonban nem így áll, mert hiszen valamint sem vasut, sem kikötő nincs életben még, szintolly kevesse létez valami már megnyitott kincsforrás; és ekkép egyedül a körül forog a választhatás, hogy vajjon mit lehet ceteris paribus könnyebben vagy csak általtalában is elérni, és főképp minek lesz nagyobb haszna: egy egy előlegesen kitézendő tárgy, mint például a fumei ügy életbe léptetésének é, vagy egy ollyféle kincsforrás megnyitásának, mellyet én tervezek, és hogy ehez képest nem éppen a kedvezesebb, sem nem a könnyebben kivihető tárgy életbe léptetésére lenne a köz kiállító tehetség előlegesen egybeponosítandó, hanem arra, mi ha nehezebb is, legbiztosb és legtöbb gyümölcsöt ígér.

Nem akarom 's nem is tartom szükségesnek, az eddig elősoroltakat itt bővebben elemeznem, mert ki érteni kíván, az úgy is ért, és e mellett lehetetlen előle tárgyakat, hol a „pro et contra” lehető legnagyobb szigorúsággal volna latba veendő, ujságlap által ex asse és ex professo kimeríteni. De azért a következőknek felhozását, ha ez által az ismétlés hibájába még a szokottnál is erősebben esném, még sem mulasztatom el.

Tervem kivitele, egy előleges kincsforrásnak ki nyitása t. i., ha határtalanul több nehézséggel 's munkával járna is, mint bár a legfontosb és legtöbbet ígérő, de előlegesen úgy szólván kiszemelt, és ekkép minden esetre némileg izolált tárgynak életbe léptetése, azért még sem volna a lángoló, de azért nem kevesebb éber hazafiúi lelkületnek szabad a nehezebb munkátul viszszeretve, a könnyebbeinek adai elsőseget. Nem volna pedig illyest tenni azon mindent legyőző okbul szabad, mellyet már előhóztam, mellyet nem méltányolhatni eléggé, 's mellyhez képest nemzeti átalakulásunk ügyét tekintve, nem arról van és lehet szó, hogy habár legszaporábban is, egy izolált lépéssel haladjunk elő, mellyet azonban, noha az csak kezdete volna egy nemzethez illőbb rendszernek, alkalmasint ismét egy századi pangás fogna követhetni, hanem az forog fen, hogy elvégre meg legyen, habár valamollyes időnek áldozatával is, egy olly kifejtési progressionak alapja vetve, mellyet sem egyesek önkénye, sem a sokaság daczoló parancsa, egy hamar és egy könnyen sarkából ismét ki ne dönthessen, és melly alapot, úgy hogy aztán szakadatlanul ne csak nyomorult hátramaradásai bontakozhassék ki vörünk, de előmenetelileg is megvírhasson más nemzetekkel, egyedül úgy rakhatni meg, ha minden hazafi, kinek hona, 's kivált annak jövendője drágább, mint volna édes: saját maga, és ezen, annyiak előtt legnagyobb bálványának ephemer fénye, szent frigyre lép, és készebb zarándoki megtagadással, ha ismeretlenül, félreismerve, felejtve, sőt

üldözve is, anyaföldünknek oly növényeit öntözgetni és ápolni, melyek ha később is, de egykoron nemzeti- leg fognak felvirulni, mint elég hiu lehetne ollyasok szá- pora felnövesztésére gyakorolni erejét 's csábitani má- sokét, mik inkább saját nevére deritnének némi álfőnyt, mint emelnék a' köz hazának díszét, hírét.

És ha ez így van, akkor habár ezerszer súlyosb volna istervem kivitele, mint bármily fényes de egyes tárgynak, mint például a' fiumei ügynek életbe lépte- tése, még is inkább annak mint ennek kivására kel- lene őszinte frigyre lépni. 'S tagadhatlanul; mert ter- vemből, a' fiumei ügy mellett, előmenetelünknek egy egész láncolata, melynek egy szeme a' másikra hat, veheti, sőt ha józanul cselekszünk — és ez csak tőlünk függ — bizonyosan veendi is eredetét, midőn minden egyéb, például a' fiumei ügy, legjobb esetben előme- netelünknek egyedül izolált láncszemeként fogna fény- degélni, és a' modottak és eléggé szívre nem vehetők szerint, alkalmasint még további kifejtésünk utját is állani.

Egy eldönthetetlen ok azonban még is van, mely mind e' mellett engem is arra bírhatna, hogy tervemtől elállva, valami egyes, teszem a' fiumei ügynek életbe léptetési műtételéhez, csatlakozzam erőm szerint. Ezen ok pedig az volna, ha valaki nem is tökéletes világba, mert ki volna illyesre képes, de legalább a' hihetőség derűjébe tudná állítani, hogy tervem kivihetetlen, a' fiu- mei vagy illyféle nagyobb szerű ügy ellenben kivihető.

A' probabilitások azonban mind azoknál fogva, melyeket e' tárgyban már előhordtam, és mind azon pro- és contrákhöz képest, melyeket magamban ellatoltat- tam, és melyeknek vajmi hosszu sorát bírnek itt felho- zni, bennem mind inkább érlelik azon meggyőződést, hogy omberséges jó akaratral és szilárd józan eljárással, mint ma állnak fölöttünk a' csillagzatok, mellettünk a' viszonyok, és alattunk a' körülmények, mindent min- denbe véve, szintolly könnyű sőt tán könnyebb volna tervemnek kivitele, mint valami ügynek, 's lenne bár a' fiumeinek, tökéletes végbehajtása és sikere; mi utol- sőt — közbevetőleg legyen mondva — nem kell egybe- zavarni e'féle ügynek netaláni törvénybe iktatásával, minthogy — mint a' tapasztalás untig mutatja — vajmi sokat eltűr 's elszenved a' papiros, mi azonban azért valódi életre 's egészségre még nem virul.

A' nemzetnek előmeneteli küzdelmiben ugy mut- atkozik dagály és apály, mint a' habos tengernek moz- galmi közt. Most dagály pontján van vérünk. Tán csak- hamar ismét apály felé forduland. Ki tudja! Használjuk ennél fogva a' mostani pezsgőséget, míg lehet, 's ha már tenni akarunk, tegyük inkább derekast, miveljünk in- kább gyökérbe vágót, mintsem hogy örökleg, jobbadán csak ámitásokkal, és legfeljebb felszegiekkal, sőt némi apostolos szerint, egyenesen még most meg nem éret- tekkkel, 's ekkép lehetetlenekkel, vagy ellenkező eset- ben kénytelenül mindent lobba lázba hajtókkal veszdő- nénk, és a' drága időt hasztalanul, vagy aránylag felet- te csekély nyereséggel kimerítenők.

Bizonyos előkelőknek, kinek osztályorsosait én nem egyszer későbbkelőknek neveztem, ki fele- lte sok vagyonnal, de annál kevesebb renddel bírt, és kit ekkép sokan „nagy urnak,“ némelyek ellenben ol- lyasminnek tartottak, mit a' köz életben tékoznak szok- tak nevezni, illyesnemű előkelőnek mondom, egy igen becsületes és a' szokottnál egy kissé meszebbre számo- ló gazdatisztje volt. Egyik költőt, másik szerzett. Sőt míg az első azon törte fejét, és máson nem igen törte, hogy vajlon mikép szerhatná pénzét a' világba legizle- tesebben és legfényesebben, addig a' második egyedül a' jövedelmek minden módoni nagyobbítása végett tör- te gyötörte magát. A' viszony gyönyörű volt, tökéletes gép! Csak hogy a' szegény gazdatiszt éjjel nappali fára- dozásának daczára, az ekkép fenálló aránysúly és újabb theoria szerinti munkaelosztás még is napra napra mind inkább megbomlott; 's csak azon okbul, mert míg a' „költő“ nemesak rendes jövedelmét költötte rendszeren é- venként, de rendszerint még ezen tul is többet keveseb- bet, vagy inkább: többet és többet, addig a' „szántóve- tő“ bármikép csürte csavarta volna is, bizony még a' rendszeren behajtandó évenkénti sem birta kiállítani, és annál kevesebbé valamikéve többet, de e' helyett ke- vesebbet 's még kevesebbet. 'S illyest egyszerűleg a- zért, mert a' „költő“ igen is haladott, a' „jóság“ ellen- ben nagyon is pangott; felette nagyon pangott a' jóság pedig egyedül és igen természetileg azon okbul, mivel a' „költő“, jóllehet igen szeretett volna minél többet és többet költeni, azért még sem határozhatta soha is el magát, noha meg nem szűnőleg fel volt erre kérve, hogy jóságának investíciójára, mikép az aztán erősebben jö-

vedelmezen, valamikéve félre, vagy inkább hű tiszt- jének kezeibe tegyen. És ez így ment jó ideig, azaz: min- dig ferdébb 's ferdébb állásba jött ezek következtében a' felhozott költő és szántóvető közti gépezet, míg el- végre olly annyira közelített az tökéletes megbomláshoz, hogy mint electricai ütés által egyszerre igen nagy féle- lem szállja meg a' „költőt“. Észreveszi ezt hű tisztje, és e' felette kedvező pillanatot lehető legjobban használni akarván, nem ijesztgeti urát koldusbot-féle képekkel, mert tudja: „költő könnyen kétségbe esik,“ minél nincs rosszabb, szinte nem törekszik egyes tárgyak, például: birka-aklok, pálinkaházak, czukorgyárok és e' félék ki- szemelt életbe léptetésére kicsikarni tőle valamelyes pénzt, mert itt megint saját gyarlósága jutván eszébe így okosodik: ha a' legelső javítást elhibázom, az ta- lán nem felel meg a' várakozásnak, 's e' mellett néhány véletlen jó termés miatt ismét felbátorodik uram — a' mint bizonyosan felbátorodik, mert illy uraknál „passato il pericolo, gabbato il santo“ — akkor soha öt új investitio- ra többé nem birom. 'S azért most van idő,] meszebbre hatónak megalapítására. Mihez képest a' szemes gaz- datiszt ismervén az emberi természet gyarlóságát, 's e' fölött tudván, hogy mit ma szalasztasz el, ha arra ked- vezőleg állnak a' csillagzatok, azt néha századok sem hozzák többé vissza, bátran és ügyesen megragad időt 's körülményt, 's szerencsésen ráveszi költő urát, hogy ezentul a' jóságnak nagyobb jövedelmeztetése és mind inkább felvirágoztatása végett abba évenként rendszeren és változatlanul bizonyos előre elhatározott somma fek- tessék, 's pedig arra, mire annak idejében legnagyobb szükség lesz, vagy mi hihetőleg legtöbb gyümölcsöt te- remtendő.

'S ugyan mi sikere lőn? Nem kevesb, mint egy az- előtt parlag és sivatag vidéknek mosolygó viránynyá átvárzásása, hol lakhelyét a' szerencse üté fel, mint- hogy éppen azon arányban, melyben a' több tehetség nevelé a' munka eredményét, ez pedig a' munkálási vá- gyat, 's meg nem szűnő láncolatban e' kettő viszonylag egymást, szint azon arányban nőtt meg nem szűnő mun- ka közt polgári erény is, az emberi szerencsének e' nél- külhözten alapja, melyet azonban henység még soha nem rakott meg; a' magát szinte már tönkretette elő- kelő végre mind inkább és inkább megismerkedvén a' halhatatlan embernek szebb örömeivel, tékoz költ- tő büli, bőkezű és gyakorlati honpolgár lett, ki egekben kereste ugyan inspiratioit, de azért az emberiség szebb virágait a' jobbakkal és nemesebbek- kel még is e' földön ápolta.

Honunk legtöbb lakosa, 's kivált nagyobb része azon osztálynak, mely törvényeinkbe hat, és mely e- kép — oh ne csaljuk magunkat — vérünk 's alkotvá- nyunknak élet és halál közti itéletét tartja kezében, nem átalom ezennel kimondani, habár fejemet koczkáz- tatnám is, egyenesen a' most felhozott tékoz költő sze- repét játsza, játsza pedig századokig. Erejét nem ki- mélvén, sőt nem ritkán vajmi neveléses torzképűleg tulbecsülvén, idejét pedig rendszerint, mintha rá soha nem fogna kerülhetni végóra, bűnös hanyagsággal fe- csérelvén, olly könnyelműleg költi egyiket mint mási- kat, tehetségének öregbitésére ellenben mit sem tesz, vagy tesz törpét, sőt tesz ellenkezőt, és mind e' mellett még sincs magasság, melyet költő mámorában elérni ne vágyana, sőt gyermeki viselkedésben elérni ne remélné.

Itt van ideje azért, hogy ki honához hű, 's ki ön- lábán áll, őszintén egyesülve, a' felhozott hű gazdatiszt példáját kövesse, mikép aztán honunk, sok hiába költ- tőt, vagy költőileg költött tehetségnek 's időnek elfe- csérlése nélkül, szakadatlan haladhasson a' világi köz- polgárosodás mezéjén; minek alkalmazása a' szönye- gen fekvő tárgyat illetőleg abban áll, hogy hazánkban rögtön most, mielőtt tán ismét kihülne a' mai lelkesedés, vagy tudja az ég mily bonyodalomokba keveredhetnék honunk — és ugyan ki látja csak a' legközelebbi huszon- négy órá is? — 's ekkép mielőtt késő volna, olly finan- cialis kuforrás nyitassék meg, mely legalább legkö- zelebbi időnkig szolgáljon kezességül, egy könnyen is- mélt félbe nem szakadható nemzeti előmenetelnek.

Legyen csak kinyitva illy forrás, és ne busuljunk a' többin, mert valamiben aztán bizonyosan meg fogunk egyezni, mi ha sikerül, jutalmunkat fogjuk lelni benne, ha pedig nem, akkor a' második lépést okszerintiebben teendjük, és ekkép minden esetre haladni, és semmi e- setre ismét pangásra hidegülni nem fogunk többé, 's hamarabb mint gondolnák, édenné válik most szegény, akkor gazdag honunk.

Folytatása jövő számban következik.

Gr. Széchenyi István.

Országgyűlési közlemény.

CXXIX. kerületi ülés december 9-én d. e. 9 1/2 órákor. Tartalom: némely üzenetek. Paló- czy kerületi jegyző felolvása a' verificalionalis választ- mánynak Lőcse városa ujonnan választott követének megbízó levelére tett jelentését. Szentkirályi pedig elő- adá: hogy a' királyi városok iránti munkálában tett módosítások még délig ki fognak igazíttatni és sajtó alá adatni. Egyszersmind beadá a' királyi városi munká- latnak azon részét, mely a' kir. városoknak adandó szavazatról rendelkezik. Végül Ghicz felolvása a' ke- reskedés tárgyában munkálódó kerületi küldöttségnek folyó hó 7-én beadott jelentését, melyben utasítás kére- tik a' Wukovár és Eszék felé vezetendő vas út iránt. Erro nézve egyhangulag elfogadtatott egy tiszai követnek az- azon indítványa: hogy a' nádor ő. cs. kir. fensége a' fen- érdeklött vas útnak, mely már az 1836-ki törvény ál- tal is kijelölve van, sikeresítése iránt ne csak a' hatósá- gokat szólítsa föl, hanem iparkodjék azt is eszközölni, hogy ha az említett vas út munkálataba vétetik, a' kor- mány által ne csak ne gátolassék, hanem inkább előse- gíttessék. Az üzenet ez értelemben fog feltételni.

LXXXII. országos ülés a' t. KK. és RR-nél d. e. 10 órákor. Tárgy: a' katonai élelme- zés és szállásolás. — Kerületi elnökség tárgyalás vé- ggett bemutatá a' kir. városok iránti munkálatainak azon ré- szit, mely a' kir. városok szavazatról rendelkezik, egy mélt. gróf 's megyei követ pedig az országos naplónak gyorsabb megjelenését szorgalmazá. Ennek tudomásul vétele után, folytatólag tárgyalatott a' katonai élelmezés és szállásolás iránti munkálata. Ennek 9. dik lapján álló f. pontra nézve, melyben kimondatik: hogy az ország Rendei 10 ezredet és nem többet fognak élelemmel és szállással ellátni, kir. személynök ő mnga ezt keveselő 's kérte a' Rket hogy az ország bátorsága tekintetéből 16 legalább 14 ezred befogadásáról gondoskodjanak. De a' Rka' szerkezetükben kifejtett okainál fogva a' választmány javaslatát továbbra is megtartották. A' mun- kálata 12. dik lapján a' szerkezet azon része, hol az átke- lési vonalok meghatározásáról van szó, jelesül hol az átkelési vonalok kijelentésére a' katonaság részéről megbízott tagokkal e' választmányi munkálatt olly vég- ből közöltetett: hogy azok az első rendű főútvonalokra nézve az ausztriai birodalom más tartományaiban, már jelenleg is divatozó minta szerint egy utazási tervet ké- szítsenek, némi vitatásra adott alkalmat. A' többség u- gyanis egy követ által figyelmeztetve roszalá a' választ- mányi munkálata ezen szavait „az ausztriai birodalom más tartományaiban“. És egy követet kivül ki az egész kérdést lana caprinának nevezé, mondhatni, általános volt a' Rk aziránti véleménye, kérdéses szavak, mint a' melyek egykor Magyarországnak függetlenségére néz- ve veszélyesek lehetnek, vagy kihagyassanak, vagy pe- dig akár magában a' szerkezetben akár a' kerületi tár- gyalás alkalmával tett észrevételek sorában ellenük ovás tétessék. Azonban ezen ovásnak mikénti kifejezése iránt soká nem tudtak megegyezni. Némelyek ezen ovást röviden; mások ellenben okokkal megmutogatva és tör- vényeink szelleméből kimenvo kívánták föltételni. E' végre mindkét vélemény pártolói szerkezeteket készítet- tek. Azonban sem egyik, sem másik szerkezet kielégi- tőnek nem találtatott. Elvégre hosszas és süketellen szó- váltások után királyi személynök ő mlgának ezen javas- lata fogadtatott el: a' Rk ezen kifejezést, mint az or- szág függetlenségével össze nem férhető el nem fogad- hatják. Utóbb az 18. /- alatti különvélemény felolvasásá- nál (melyben a' választmány többségével ellenkezőleg az mondatik: hogy a' sikon szállásoló gyalog katoná- ságot, nem a' kormány hanem a' hatóságok kötelesek tartani,) királyi személynök excja e' külön véleményét fogadta el, 's a' Rket is annak elfogadására szólította fel. De a' Rk itt is a' választmány többségének véleménye mellett maradt. Majd a' 14. /- áthelyezési tervére kerül- vön a' sor, egy részről (Gömör) egyik követ ne kérte a' Rket, hogy az osztálykormány és két század ne Losonc- ra tétessék, mint a' szerkezetben javasoltatik, hanem Putnokra, mely a' versenyi Losoncczal minden tekin- tetben kiállja. Más részről Liptó- Turóc- Árva- és Szepesmegyék követei szólaltak fel, hogy jövőre hozzá- juk is adassék katoná, miután a' nevezett megyékben sokkal olcsóbb az élelem mint más vidékeken. Ezen elő- terjesztések nyomán egy megyei követ indítványozá: hogy mivel a' szállásolás és élelmezés egymással válhat- lan kapcsolatban állanak, addig míg a' Rk tisztába nem jönnek az iránt: akar e' kormány kaszárnyákat építeni vagy nem? e' munkálata tárgyalásával hagyjanak fel a'

Rk, 's erről mélynök ő e. összekötötté halasztást h előbb a' többi azonban utó Rk többségé folytatással határozatna lott a' tárgy- pitott 10 ez helyhezék a' megyének s hányan vála eddig sem t helyzetetett biszónok ör ső megék l adóte hogy agó felosztá mélynök ő tá. Ezután olvastattak rendi viszo tárgyra néz tóban előb a' Rkben k azon indítv litatni kért hogy e' tár- vegyes ülés ta ugyan a' magyar ny zetazon tisz sége szemé vánja. Az i nmlgu meg lenlegi gye ben sem le lommal tel szét illeti, a' Rk is, a' telettel vis a' főrendi jesztésére tattak tová jérmegyei dik választá választmán egy követ szólítatni a' gyában k zel az ülés. LX deb. 12 A' magyar legszerkes ra bocská tal mindaz vaslatára tüstint tan egy szó ho sével, ne só táblát volna ren seltetett, 's mester ált átküldetet itélőmeste zenetét és követ-kül mint szin építendő nácskozás. CX Elnökök: Botka; je hitelesíté Palóczy m mikép a' elfog kés matására kikötésse és Rk ez indítottak szék vag kir. fensé

Rk, 's erről kérte a főRket is értesíteni. Királyi személynök ő excája ámbár a kérdést nem látja oly szoros összeköttetésben mint az előtte szóló, azonban az elhalasztást ha többségnek úgy tetszik nem ellenzi. És előbb a többség a p — i kívánatot helyeselni is látszott: azonban utóbb többek felszólalására abban fejtett ki a Rk többségének akarata, hogy a munkálat tárgyalása folytattassék. 'S miután ezt királyi személynök ő excja határozatnak kimondotta, ennek nyomán érdemileg szólott a tárgyhöz, 's kérte a Rket, hogy a már megállapított 10 ezredet lehetőleg igazságosan és méltányosan helyhezszék el az ország minden megyéiben, hogy egy megyének se legyen oka panasza. Azonban erre néhányan válaszólaák, hogy ez mathematicai kiszámítással eddig sem történt, midőn a katonaság a kormány által helyzetetett el, 's jövődre sem reménylhető. Az utóbbiszónok örült azon dícséretnek hallására, mikkel a felső megyék követei saját megyéiket elhalmozák, 's megígérte hogy szavukon fogja őket marasztalni, midőn az adó felosztásáról s elvállalásáról leendő szó. Királyi személynök ő excja a tárgy folytatását jövő ülésre halasztá. Ezután a főRktől áthozott némely viszonzüzenetek olvastattak fel, (jelölés 1) a magyar nyelv iránti 5ik főrendi viszonzüzenet, mellyben kimondatik, hogy a főRk e tárgyra nézve a Rkel oly módon, mint a Rk 4ik üzenetében előadatik megegyeznek. E várva várt egyesülés a Rkben közös örömet fejtett ki, mit egy megye követe azon indítványa által tanusított, mellynel fogva felszólítani kérte küldöttség által a nádor ő cs. kir. fenségét, hogy e tárgynak haladék nélküli felküldésére még m a vegyes ülést tartani méltóztatassék. Egyszersmind kívánta ugyan azon küldöttség által kijelenteni: mikint a magyar nyelv tárgyában alkotandó jelen törvényt a nemzetazon tiszteletnél fogva, mellyel nádor ő cs. kir. fensége személye iránt viseltetik, reá kiterjeszteni nem kívánja. Az indítvány első részére királyi személynök ő nmlga megjegyzé, miként a nádor ő cs. kir. fensége jelenlegi gyengélkedése miatt (mellynel fogva más ülésben sem lehetett jelen) nem létesülhet, hanem első alkalommal teljesíteni fog. Ami pedig az indítvány 2ik részét illeti, valamint kir. személynök ő excja, ugy hiszi a Rk is, a nádor ő cs. kir. fensége iránt határtalan tisztelettel viseltetnek (felkiáltás mindnyájan.) Egyébiránt a főrendi jelen viszonzüzenet egy megyei követ előterjesztésére köziratra bocsátatni határozatott. Felolvasattak továbbá második viszonzüzenete a főRknek a fejérmegyei kérelem tárgyában 's végre 3or szinte második válasza a főRknek a nagyobb tárgyaknak országos választmány általi bevégzése iránt. Végül elfogadtatott egy követ azon előadása, mellynek nyomán felfognak szólítani a főRk hogy a vallás és vegyes házasság tárgyában készen levő viszonzüzeneteiket is küldjék át. Ez zel az ülés elosztott.

LXXXII. orsz. ülés a m. főRknél dec. 9. déli 12 órak. Országbiró ő nmlga elnöktele alatt. — A magyar nyelv és nemzetiség tárgyában itélőmester legszerkesztet 5ik viszonzüzenete a m. főRknek közirat-ra bocsátás végett lett volna ugyan felolvassandó, ez által mindazáltal ő nmgának az elnöklő országbirónak javaslatára figyelembe vételvé a dolog mostani állása tüstint tanácskozás alávetett és világosság kedvéért egy szó hozzáadásával, egy más szónak pedig kicserélésével, nem állván ellent azon m. gr. kijelentése ki az alsó táblát a m. főRk irányában világosabban kívánta volna rendre utasítani, az itélőmesteri szerkezet helyeseltetett, 's ekép hitelesítettén az illető országbirói itélőmester által a t. KK. és Rkhez még ezen ülés folytában átküldetett. Az alsó táblától visszaérkező országbirói itélőmester felolvasta még köziratra bocsátás végett üzenetét és felirási javaslatát a t. KK. és Rknek a részek követ-küldése és az 1836dik 21. t. cikk foganatosítása, mint szinte másodüzenetét a t. KK. és Rknek a Pesten építendő országház iránt. Egyéb tárgy nem lévén tanácskozással kitűzve az ülés elosztott.

CXXI. ker. ülés dec. 11én d. e. 9 1/2 órakor. Elnökök: Tóth (Vas) és Lónyay (Bereg); naplóvíó Botka; jegyző Palóczy. Tárgy: több nemű határozatok hitelesítése. A ker. elnökség szokott üdvözlése után Palóczy mint a kereskedési választmány jegyzője jelenté, mikép a nevezett választmány dolgozata hova hamarabb elfog készülni, 's hogy ennek ivenként 4 p. krnyi kinyomatására Weber könyvnyomtató már ajánkozott is oly kikötéssel, ha 200 előfizetőről biztosítva leendő. A t. KK. és Rk ezen egyezkedést helyeselve tüstint aláírási ívet indítottak meg. Ezután Ghicz felolvasa a Rknek az Eszék vagy Vukovár flumei vasut terve iránt a nádor ő cs. kir. fenségéhez tett üzenetét; Palóczy pedig a Rknek a

magány folyamodások előleges megvizsgálása módjára nézve kelet korületi határozatát olvasá föl, melly tárgyaknak országos ülésbe vitele határozatkint kimondatott.

LXXXIII. orsz. ülés a t. KK. és Rknél dec. 11kén d. e. 11 órakor. Tárgy: élelmezés 's a m. főRkkel magyar nyelv iránti üzenet-váltás. Ker. elnökség a következő iratokat mutatá be tárgyalás végett: 1) verificalionalis választm. tudósítását a bakabányai és 2) a löcsei követ megbízó-levele iránt. 3) az Eszék- vagy Vukovár-flumei vasutiránt, nádor ő cs. k. fenségéhez tett üzenetet, és 4) a magány folyamodások tárgyában kelt határozatot. Egy követ pedig figyelmezteté a Rket, hogy Horvátország követeinek országos ülésben mondott beszédeit naplóba menni ne engedjék. Mire kir. személynök ő nmlga kérte a Rket, hogy a készülöbbon levő napló megjelenését türelemmel várják el. Egyébiránt a beadott tárgyaknak a nádori itélőmester által minden észrevétel nélküli felolvasása után kir. személynök ő nmlga a Rk dec. 9ki azon határozatához képest, mellynel fogva a magyar nyelv tárgyának haladék nélküli felküldetését szorgalmazák, ezen határozatnak a m. főRkkel közlésére 's illetőleg elegendő ülés kérésére küldöttséget nevezett ki, aztán pedig az élelmezési munkálat tárgyalásának folytatását tűzte ki. Olvasatott tehát az elhelyezési terv a munkálat 272dik lapjáról. A 3dik lovas ezredtől kezdve azon rekesztvény végeig; aztán pedig a munkálat elején álló jelentés 17dik lapjától a 21dik lap alján ezen bekezdésig, ezek következtésében. Minden pontnál, hol az ezredek elhelyezése foglaltatik, valamint ker. ülésben ugy most is felszólaáltak az illető megyék képviselői, és több katonát kívántak maguknak adni, részint mivel a kebelökbe helyezni tervezett katonaság számarányát jóval haladó kórházai és katonai laktanyái vannak, részint mivel ugy látják igazságosnak hogy a jelen terv szerint jövőre hasznosabbá váló katonatartás hasznait minden hatóság egyaránt élvezze. Azonban kir. személynök ő nm. azon megjegyzése nyomán, hogy e munkálat különben is többször fogván még a Rkhez visszajöni, minden észrevételek akkor is megtétehetnek, szerkezet mindenváltoztatás nélkül meghagyatott. — Végül kir. személynök ő nm tárgyalás végett bemutatá az illető társaságnak a Luiza út iránt a nádor ő cs. kir. fenségéhez benyújtott folyamodását, 's ezzel a napi tárgy fölötti tanácskozásnak vége levén a fűnt kinevezett küldöttség a m. főRkhez áment.

A Rktől érkezett küldöttség szónoka báró Rudnyánszky esztergami káptalan követe ilyen formán szólott. Minél forróbb volt ohajtása, mentül buzgóbb volt törekvése a Rknek a nyelv és nemzetiség emelése iránt: annál nagyobb örömmel fogadták a m. főRk megegyezését a törvényjavaslat felterjesztésében, és e tekintetből szíves köszöneteket kívánják kijelenteni a m. főRk részire, de más részről tekintve ő fens. a nádornak számos érdemeit, mellyeket az ország iránt egy felszabad alatt tanusított, tekintve azon hazafiai szeretetet 's csüggedetlen lelkesülést, mellyel a nyelv és nemzetiség előmozdításában eljár, tisztelet- és hálaérzettel buzditva, egy szíven és akarattal elhatározzák, miszerint ő fens. a nádornak mélyen tisztelt személyét életének hátralevő részére, mellyet isten mentül hosszabbra terjesszen (kitoró éljen) a nyelv iránt alkotandó törvénycikknek a törvényhozásról szóló része alól kivételt kívánják, 's ennek pártolására a m. főRket azon reménnyel szólítják föl, hogy azt egyező akarattal pártolni fogják. Mire nádor ő fs. így szólott. A m. főRk a t. Rk által most kijelentett kívánságot figyelembe fogják venni. Mi engem illet, meg nem állhatom, hogy ez alkalommal ezen a m. főRkhez a t. Rk részről küldött követséget meg ne kérjem: hogy a t. Rknek halás érzetimet nyilvánítani sziveskedjék, legyenek a t. Rk meggyőződve az iránt, hogy ezen tek. Rknek személyem iránti hajlandóságának újabb bizonyossága szívembe vésvé marad. Kérem hogy a t. Rk engem továbbá is becses bizodalomukkal kísérjenek, és velem együtt azon munkálódjanak, hogy szeretett honunk közölgöi a t. Rk által is elősegítendő törekvésem által is örök időnkig szerencsésen fenmaradjanak, tessék a követségnak a t. Rknek ezen nyilvánított érzelmeimet előterjeszteni (hosszasan tartott zajos éljenzés.) A t. Rk követségének eltávoztá után országbiró ő nm ekkép szólott. Ugyhiszem, hogy a m. főRk közérzését nyilvánítom, midőn azon indítványt bátorodom tenni, hogy ha a magyar nyelv iránt folterjesztendő törvényjavaslat ő fels. legkegyelmeseb fejedelmünkől jóváhagyást és megerősítést fog nyerni a t. Rknek most nyilvánított kívánságához egy szíven és akarattal járulnak (köz helyeslés). Ugy tartom, hogy igen csekély része lesz ez

azon adósságunk lerovására, azon véghetetlen és soha egészen le nem roható adósságnak, mellyel nemcsak mi, hanem az egész haza cs. kir. fenségédnek hallhatatlan érdemeire nézve tartozik. (Hosszas ideig tartó harsány éljenzés és helyeslés.) Mire a főRk egyetemes helyesléssel felelvén, nádor ő cs. kir. fens. így szólott. Midőn a magyar nyelv tárgyában vitatkozások mind a t. Rk mind a m. főRknél folytak, meg kell vallanom, hogy azon buzgóságnál fogva, mellyel mindig a nemzet kívánságának és várakozásának eleget tenni vágyodam, nem kis aggodalmam volt, hogy a törvényjavaslatban levő azon rendelkezésnek, ha ő fels. által is elfogadtatnék, eleget tenni úgy mint kívánám és mindig szoktam, képes alig leszek, azon erős remény táplált ugyan, hogy mind a tek. KK. és RR. mind a m. főRk az irántam annyiszor tanusított hajlandóságuknál fogva equi bonique consulturi erunt, ha kijelentéseimet nem homi nyelven, mit különben forrón kívánnék — fogom tehetni, de a mai nap midőn a t. Rk és m. fRk egyes akarattal azt jelenték ki, hogy ezen törvény engem nem kötelez, ezen aggodalmam elenyészett, és midőn ezért legháládatosb érzelmeimet a m. főRk iránt is nyilvánítom, azon buzgóságonál fogva, mellyel mindenkor a nemzet kívánságát teljesíteni törekedtem, azon erős akarattal fogva, mellyel hazánk javának előmozdításában viseltetem, legyenek a m. főRk bizonyosok arról, hogy a mennyiben aggott koromban lehetséges, igyekezni fogok, hogy a nemzet kívánatának e részben is megfelelhessenek, és szerencsésnek fogom magamat tartani, ha ez nekem emberi tehetségeimhez képest sikerülend (szűnni nem akaró zajos éljenzések.) Ezután egy mélt. gróf 's főispán így szólott: A hallottak szüm érzéseinek minden idegeit, valamint a főRk mindenkiéit édesen meghatották. Ha valaha most ohajtánám, adta volna isten nekem a Pittek, Foxok, Scheridánok 's 's Wilberforceok, Cicerók és Demosthenesek ékesszólási hatalmát, hogy méltán tudnám hirdetni cs. kir. főhgséged a nemzet és nemzetiség ügyében, temérdek érdemei által magának kivívott hála-ját minden igaz magyarnak, mellynek hű emlékezete élni fog a siron tul is az utókor hála emlékeztetésében. De közepszerűségem tudata meggyőz engem a felől, hogy helyzetemben kívált ez időszert midőn cs. kir. főhercegségedet is személyesen tisztelhetni szerencsés vagyok, részemről leghelyesb szónoklat tiszteletteljes elnémulásom. Csupán azon egy ohajtásomat vagyok még bátor kijelenteni, hogy ő excja országbiró indítványa mentiben most mindjárt, mert a jelen eset azon kivételek egyike, midőn a határozás becsét neveli annak rögtönzése egy küldöttség által jelentenők ki mind azt, hogy a KK. és RR. lovagias indítványát mind méltányoljuk, mind testvér lelkesedéssel magunkévá tenni sietünk. Mire nádor ő cs. kir. fensége így szólott. Miután közakarata a m. főRknek, hogy illy értelemben viszonzüzenet küldessék a tek. Rkhez, kinevezem a követséget, melly ezen üzenetet a t. Rkhez átvigye Stankovics Ján. győri m. püsp., gr. Battyányi Im. főpohárnok mester, gr. Károlyi Lajos abauji, és Tihanyi Ferencz temesi főispánok, gr. Zay Károly, gr. Zichy Henrik. Tessék a követség szónokáns a t. Rkel a m. főRk érzelmét közölni, és őket egyszersmind felszólaítani, hogy elegendő ülésre a m. főRk teremébe megjeleni sziveskedjenek. A követség eltávoztván, csakhamar vissza jött és szónoka Stankovics Ján. győri m. püspök ekint tön jelentést: „Cs. k. főhgséged és a m. főRk legkegyelmeseb meghagyása következtében a t. Rknek azt, mit cs. k. fenséged itt kinyilatkoztatni méltóztatott, valamint azt is, mit a m. főRk elhatároztak, a t. Rk eleibe adtuk, kik főkép cs. kir. fenséged kijelentését a legnagyobb örömmel és tapsolással fogadták és mondván egyébiránt nekik, hogy őket cs. kir. fenséged elegendő ülésre meghíni méltóztatott, ő nm. kir. személynök urtól azon feleletet kaptuk, hogy azonnal elegendő ülésre a Rk át jöni fognak, ezt jelentvén cs. kir. fenségednek mély kegyeibe a m. főRknek pedig kegyességükbe magunkat alázaftal ajánljuk.“ Azután a t. Rk a teremő átjövén az elegendő ülés elkezdett.

A magyar nyelv iránti törvényjavaslat és felirás a primás ő hgsége távollétében egyedül a nádor ő cs. k. fens. által aláírta ő felségéhez felküldetett.

Budapesti napló. E héten déli 12 óra tájban két granátos katona, káplár 's közlegény, egy budai kerítővel M. görög háztulajdonoshoz menvén, pénzt akartak tőle zsarolni, 's mivel e tervök nem sikerült, a szerencsétlen öreget megfojták. Rendőrségünk rövid idő alatt kézre keríté a gonosztevőket. — Szinte e napokban W. nagykereskedőhez, vagy bankárhoz N. urodalmi tiszt bemenvén, levelet nyujta neki, mellyben 20 ezer pgó forintot követelt tőle, oly

fenyegéssel, hogy legkisebb ellenszegülés esetén légbe röpti a házat. Ekkor szerencsére belépett a számvívó s így a gyilkos szándéku gonosztevőt azonnal sikerült elfogni. Testén 15 font finom löport lettek, melyhez pisztoly volt irányozva. Vallatáskor oda nyilatkozott, hogy csak rémiteni akará W. urat — F. kó 13kán éjjel egy ügyvédet raboltak ki; Budán különösen pedig a vizvárosban, majd mindennapiak az erőszakos rablások. Valóban itt az ideje, hogy a rendőrség száma nagyobbíttassék. — Marquard kis gőzöse télen át Budapest közt fogja 2 garasért tartani a közlekedést, mire csak azt kívánják, hogy ezt bár most kezdene már meg, mert karfától megfosztatott hajóhidunkon csak életveszéllyel járhatni a szarvasmarha, disznó és lovak között, pedig milly könnyen lehetne e tekintetben segíteni! — A budapesti hangászegyesület dec 26kán délutáni 4 óraker kezdendi meg második műelőadását a városi tánczteremben. — Most jelent meg s Heckenast könyvárusnál kapható a Magyar Életképek 5 k füzet, tartalma: Kalocsa s vidéke, Haraszthy Samutól; Zselér leánya, Pongrácz Lajostól; Éjféli tapasztalások, Nagy Ignácztól; Szent László átka, Tárkányi Bélától. — Játékszini krónika; nemzeti színpadunkon f. hó 8kán adaték, Portici néma dalj. 5 felv., Paksyné mint vendég lépett föl; 9én Eder Luiza jutalmul bérszűnettel; Szökött katona vigj. 3 felv.; 10én Londoni koldusok dráma 5 felv. 11én Lázár pástor drám. 5 felv.; 12én Szigligeti javára bérszűnettel; Szökött katona vigj. 3 felv.; nézők folyvást nagy számmal, vidéki színészárságok Szigligetinek e művét csupán töle szerezhetik meg; 13kán Griseldis dráma 5 felv.; 14kén huszadszor Tisztujtás vigj. 4 felv.; sáry Fáni Parisba utazása előtt ez este utolszor lépett föl nemzeti színpadunkon. — Frankenburg ur a gyermekkórház javára Vachot Imre Országgyűlési szálását szándékozik kétszer eljátszani a karácsoni ünnepek alatt azon ismert jeleségű műkedvelő társulat által, melly a Tisztujtás előadása által annyira kiűntette magát. Az egyik előadás a pesti német, a másik a budai színházban. — Kellermann ur, a dán király ő felsége kam. zenésze, violencello-virtuóz, előadásait a nemzeti színpadon, jövő hétfőn december 18kán kezdi meg.

A magyar kereskedelmi társaság magát megalakítja! — A magy. kereskedelmi társaság mult dec. 3kán Pozsonyban a t. KK. s RR. teremében gróf Vay Abrahám v. b. titk. tanácsnok s marmorosi főispán ő excja elnökléte alatt nyilvános közgyűlést tartott, mellynek alkalmával. 1) Elnök ő excja szives indulattal üdvözölvén a társaság egybegyűlt tagjait, előterjeszté: mikint azon választmány, melly ő excjának elnökléte alatt az 1843ki jul. 9kén tartott első közgyűlésből az alapszabályoknak a közgyűlési állapotok értelmében átvizsgálására s fogalmazásának rendezésére kiküldve volt, a reá bízottakat csakhamar teljesítette; az ekkép átvizsgált alapszabályoknak, programának s aláírási íveknek kinyomatása azonban huzamos ideig gátoltatást s akadályt szenvedett, miglen az ezen akadály elhárítására irányzott lépések sikere szintugy halogatottnak tapasztatván, elvégre is a kinyomatásnak Pesten kellett eszközöletnie; és így történt, hogy ő excja a nyomatványok közlése melletti felhívásokat egy a törv. hatóságokhoz, mint egyesekhez nem olly gyorsan küldözhető szót, mint azt a társaság gyors alakításának érdekében tehetni ohajtotta. — Minek azon következése lön, hogy a mai napig, mint az alapszabályilag kitűzött s hírlapilag is kihirdetett közgyűlési határidőig, ugy egyesektől, mint különösen a törv. hatóságoktól, mellyeknek intézkedései nem ópen gyors természetű eljáráshoz kötvék, csak igen kevés válaszok érkezhettek be, következőleg az aláírások sem emelkedhettek olly öszvegre, mint azt különben a nemzetnek önjava kollékeit már melegebben érező, s e társaság célját s kilátását méltányló pártolásától méltán várhatni. Mindazáltal említett akadályok dacára, s dacára az idő szorfolótti rövidségének is, örömmel értesitheti a társaságot, mikint az aláírások öszvege már annyira növekedett, hogy a társ. magát nemcsak jövőre nézve a legszebb reményekkel alaposan biztathatná; hanem már is előállott legyen azon helyzet, melly megkívánja, hogy a társaság arról, ha vajjon magát alapítani akarja e? rendelkezék. — És mivel a jelen gyűlésnek az alapszabályok 4-ik §. által eleve kitűzött feladata épen abban állana, hogy elhatározza: vajjon a már begyűlt aláírásoknál fogva magát alakultnak nyilatkoztassa e, vagy pedig nem? s ha netalán igen, a munkálatok megkezdésére nézve minő intézkedéseket tart czél szerűeknek? — Ő excja a jul. 14. s 15. és aug. 6dik napjain tartott választmányi ülések jegyzőkönyveinek bemutatása mellett. a társaságot azon alapszabályilag kitűzött tárgy feletti tanácskozásra s végzésre — a nélkül, hogy elnöki véleményével a nyilatkozatokat megelőzni akarná — azon egyetlen észrevétellel hitta fel, hogy a megszületett gyermek, habár erőtlennül látta is a nap világát, az anyának apo-

ló karjai közt megerősödhetik; de a nem született gyermeknek jövője nincs. Ennek következtében a társaság ideiglenes tollvivője mindenek előtt a társaság nevében elnök ő excjának, a társaság érdekében folytonosan s ez alkalomrai fáradságos megjelenésével is bizonyított ügyszerető buzgóságaért hálás köszönetet mondván, bemutatá az eddigi aláírások lejtromát, mellyből az egyesületi közgyűlés örömmel értette, hogy az idő rövidsége s mind azon akadályok mel ett is, mellyeket elnök ő excja előadott, az aláírások immár 365 ezer pftnyi nevezetes öszvegre emelkedtek; mi a társaságnak a kitűzött cél és munkakor iránti bizodalmat annál inkább megerősítette s növelte, minél bizonyosabb, hogy alig van vállalat Magyarországon, melly illy szép öszveggel emelkedett ápolást tapasztalt volna. Egyszersmind az előad. tollvivő többigen nevezetes aláírásokról tön jelentést, mellyek részint a társaság alakulása által föltételezvék, részint pedig a helyhatósági intézkedések törvényeszerű formáitól függenek. — Melly jelentések s előterjesztések folytában azon kérdés: kell e a magyar kereskedelmi társaságot e jelen közgyűlésből azonnal alakultta nyilatkoztatni? többek által alaposan megvitatatván s vitatás közben az alapszabályok 4-ik szakasza is felolvastatván *) közértelemmel s egyetértéssel következők határozattak: Végzés: A magyar kereskedelmi társaságnak dec. 3kára, mint e végre alapszabályilag előre kitűzött s hírlapok útján is kihirdetett napra egybehívott közgyűlése tekintetbe vévén, 1) hogy az idő rövidsége s körözöttési késedelem mellett is 365,000 pft. már valósággal aláírva van. Tekintetbe vévén 2) hogy ezen Magyarország körülményei közt igen nevezetes pénzüszveget, az alakulás bizonytalansága által elszalasztani, csak hosszabb ideig is használatlanul sem okszerű hagyni sem tanácsos nem volna. Tekintetbe vévén 3) hogy már e pillanatban is legalább 500 ezer pftot országszerte valósággal aláírtak s csupán a törvényhatósági eljárás formalitásai miatt egészen be nem jelentettek, legnagyobb valószínűséggel fölvehető. Tekintetbe vévén 4) hogy a társaság munkaköre az alapszabályokban nem olly czélból van annyira szélesre tűzve, miszerint azt a társaság mindjárt munkálódásának kezdetén, minden ágaiban s egész kiterjedésben eszközésbe vegye (mi különben is hosszabb időt kívánó előintézkedések nélkül sikeresen nem is történhetnék), hanem a végett van olly szélesre tűzve, miszerint a társaság kezdetben mindjárt erejéhez s körülményekhez képest munkatért okszerűen választ-hasson, s azt a szerint, a mint ereje növekedendik, összeköttesei szélesedendek, — mind inkább inkább szélesithesse s terjeszthesse. Tekintetbe vévén továbbá 5) hogy az alapszabályilag kitűzött munkakörnek több ágai vannak, mellyeket a társaság nemcsak a néhány hónap alatt biztosan remélt aláírási szaporodással, hanem a már valósággal aláírt pénzüszveggel, sőt annál kevesebbel is sikeresen eszközésbe vehetend, és tekintetbe vévén végtére 6) hogy ha magát a társaság időhatalasztás nélkül alakultnak nyilatkoztatja, ezáltal nemcsak létesülése iránt a közönségben minden kétséget eloszlatand, s a kétkedőknek bizodalmat is megnyertendi, sőt ha ezt elmulasztaná s alakulását hosszabb ideig kétségben hagyná, ezáltal valósággal öncléte föltételét mulasztaná el, s mindazon erőt és rokonszenvet, mellyet tapasztalás szerint nem annyira pusztá papiros-tervek, mint inkább a valóságos életbelépés, s tetteges munkásság szokott csak megnyerni, magától, ugy szólván önkint eltasztaná, s így jövődjét s mindazon okszerű reményeket, mellyek létesüléséhez csatolvák, nem kis mértékben kockáztatná: Annakokáért közértelemmel s egyező akarattal elhatározá, a mint következik:

I. A magyar kereskedelmi társaság magát alakultnak nyilatkoztatja. II. Munkálódásait a már begyűlt, s még időközben begyűlendő aláírások alapján jövő 1844ikei július 1ső napján okvetlenül meg fogja kezdeni. III. Jövő május hónap első vasárnapján,

*) A felolvasott alapszabályi szakasz ekképen szól: Ha 2 ezer részvény aláíratott, a társaság megalakultnak tekintetik. Mihelyt azonban ezer részvény alá lesz írva, az aláírók gyűléstársa összehívhatnak, miszerint elhatározzák, vajjon már ezen öszveggel is meg akarják kezdeni a társaság munkálatait. Melly határozat esetében mindazáltal azon aláírók, kik egy millió pft aláírása előtt a társaság munkálatait megkezdni nem akarandják, ha ugy fog tetszeni visszaléphetnek. Mindenesetre pedig akármennyit tegyen az aláírás, 1843-kí december első vasárnapján, ha még tartand az országgyűlés, Pozsonyban; különben pedig Pesten hasonló módoni intézkedés végett közgyűlés fog tartatni.

ha még az országgyűlés tart Pozsonyban, különben Pesten rendkívüli közgyűlést tartand, mellyben a) a kormányzó választmányt, s ha a közgyűlés e részben a határozatot szükségesnek látandja, egy közgyűlési elnököt, b) a 3 tagu igazgatóságának még ki nem nevezett két tagját — az alapszabályok 41. és 44. §§. értelmében — elválasztandja; c) az első igazgatónak munkálati részvényöszvege mennyiségéhez képesti díját, az alapszabályok 56 §. értelmében meghatározandja; d) az első 15 pcentnyi befizetés határidejét kitűzendí, s e) azt, hogy a munkálati terv mellyik ágával kezdendő tényleges működéseit, a bejövendő aláírás öszveghhez s a körülményekhez képest, meghatározandja, s aziránt az igazgatóságot utasítandja. IV. Mivel az alapszabályok 1. §-za azt tartaná, hogy azon esetben, ha a társaság munkálatait egy millió pft-nál kevesebbre menő aláírási öszveggel is megkezdni elhatározná, azon aláírók, kik egy millió pft. aláírása előtt, a társaság munkálatait megkezdni nem akarandják, ha ugy fog tetszeni, visszaléphetnek. Ámbár ugyan a jelen közgyűlés egyenesen az alakulási kérdés iránti határozat-tételre volt kitűzve, s arra a részvényes tagok olly világos kijelentéssel hírlapilag meghíva, hogy a kik személyesen meg nem jelenhetnek a tanácskozásban, s határozatban az alapszabályok 70. §-za szerint, képviselőik által is részt vehetnek; — a társaság tehát jogszerűleg azon következtetést vonhatná, hogy a ki e jelen közgyűlésen maga, vagy képviselője, vagy levél által ellenkezőt nem nyilatkoztat, az a maga aláírását, a munkálatoknak egy millió pft. aláírása előtti megkezdésök esetére is kötelezőnek tekinteni kívánja; a közgyűlés mindazáltal a kényszerítésnek még csak árnyékát is elmellőzni ohajtván, s egy részről társasági czéljainak nyereséges volta, és helyes számításu közhasznúsága iránt, valamint okainak is, mellyek a társaság alakultta nyilatkoztatására vezérlek, alaposágára nézve sokkal inkább meglevén győződve, hogysem tetemes visszalépésektől tartania lehetne; más részről pedig azon nem várt esetre is, hogy ha visszalépések történnének, azon materialis veszteséget, melly illy visszalépésekből eredne, az alakultta nyilatkoztatás erkölcsi haszna, s annak és ezen méltányosságnak következtébeni újabb csatlakozások minden bizonynyal sokszorososan kipótolják; mindezeknél fogva a jelen alakító közgyűlés jónak vélte elhatározni: Hogy a jelen közgyűlésben részt nem vett részvényes tagoknak netaláni visszalépésök iránti nyilatkozhatásra, 1844-iki febr. 2ik napjáig idő engedtesék olly módon: hogy a kik a társaság munkálatait egy millió pft aláírása előtt megkezdni nem akarnák, következőleg a mai napon elhatározott kisebb öszveggel megkezdés esetében aláírásukat visszahúzni kívánják, azt a kitett határnapig elnök ő excjához Pozsonyba intézendő levelök által annál bizonyosabban határozottan kijelenteni el ne mulaszták, mivel ha ezt jövő febr. 2áig nem cselekszik, aláírásuk mindenesetre kötelezőnek, s az alapszabályoknak pénzbeszedésről szóló 14. §-a alá tartozónak fog tekintetni; — magában értetvén, hogy az illy netaláni visszahúzások érvényesek csak azon esetre leendenek, s a visszalépőt azon kötelezettség alól, mellynek magát eredeti aláírásával alávetette, csak azon esetre oldandják fel, ha egy millió pft az 1844ki május hónap első vasárnapjára rendelt közgyűlésig sem volna aláírva. Mindezen határozatok több hírlapok útján közhírré tétetni, s azoknak közlésére az illető szerkesztőségek, az ideiglenes elnök gróf nevében, a tollvivő által megkerestetni határozatván. II. Indítvány tételétvén aziránt, hogy a jelenlevő tagok névsora felolvastassék, miszerint a jelenlevők közül azok, kik a munkálatoknak egy millió pft aláírása előtti megkezdése esetére a aláírásaikat visszahúzni akarnák, azt azonnal kijelenthessék. Ezen indítvány helyeseltetvén, a jelenlevők névsora felolvastatott, s a társaság örömmel tapasztalá, hogy csak egyetlen egy tag sem akadt, ki aláírását visszahúztá volna; minek következtében közgyűlésttel jegyzőkönyvbe iktattatni határozatott, hogy a jegyzőkönyv elején megnevezett tagok aláírásaikat mindenesetre kötelezőeknek, s visszahuzhatlanoknak nyilatkoztatják. — Kossuth Lajos, mint ideigl. tollvivő.

Győrtől nov. 6kán megyei közgyűlésünket elnök első alispán ur az országgyűlési munkálatok tárgyalásával nyitotta meg. Felvetetett a kir. városok rendezése iránt készült javaslat, melly némely változásokkal elfogadtatott. Főbb pontjai a megyei határozatnak hogy a) a városok mint testületek tulajdon határukban ingatlan birtokot szerezhessenek; b) a polgárrá lételhez magyar nyelv tudása, 18 éves kor s 100 —

300 ezüst forintnyi évi jövedelem kivántatott 's a' zsidóknak is a' capacitas megadatott; c) nemesek polgárrá levén az örseregbe lépni tartozzanak; d) indítványoztatott: hogy a' városi közgyűlések tanácskozásiban az is részt vehessen, ki valamely nem városi hivatal visel, ha a' városban birtoka van. A' többség elfogadta. Az ellenzék résziről azon észrevétel tétel, hogy ez által sok városban a' kir. 's egyéb hivatal viselők, valamint az ott lakó egyházi személyek befolyást nyervén a' végzések nem fognak meggyőződésből eredni. A' hédervári esperes ellenmondott e' véleménynek 's ugy nyilatkozott, hogy politikai pályán az egyházi személy e' világon senkitől meggyőződésének nyilváníthatására nézve nem függ; e) a' városi tisztújítások ideje 6 évre tüzetett 's minden hivatalra választás kivántatott; f) hogy mindenben a' magyar nyelv használtassék általánosan elfogadattott. E' tárgyon túl esvén, megyei indítványok vetettek elő. Pártoltatást nyert Fehérmegyeé, miszerint váltóképeség csak kereskedőkre szorítottassék. Nov. 8. napi rendre került a' horvátországi követeknek latin nyelvi szólasa iránt jött k. leirat; felhozott két szónok által: hogy a' leirat csupán a' törvény alkotásaiig függeszti fel az alsó tábla határozatát 's csak a' törvényen kívüli eljárást helyteleníti, 's azért addig, míg e' tárgyról törvény hozatik, a' leirat e' fogadtatása kivántatott. De általános többség nyilatkozott a' Rk táblája végzése mellett 's ennek fentartása határozottatván, egyzersmind az országgyűlési felirások 's üzeneteknek magyar nyelvi szerkesztése is törvényen kívül hozatott szokásba 's a' táblának belső oeconomiáját illetőleg erre szükség sines: annál fogva ő felsége alázatosan kéressék meg ama leiratban foglalt kivánattól elállásra. Az illyr mozgalmak és magyarországi törvényes kívánatok közt egyenvonalat állítván egyik szónok, hazafiai tüzzel fejtegeté azt: miképen egyesült akarat nemzetiségünk megmentésére jelen időszakban elkerülhetlenül szükséges. Nov. 9. kén felvétel a' megyei kihágások tárgyában készült választmányi munkálat; melyre nézve következő változtatások tételtek: 1) hogy az alispánok jövőre csak 3 évig viselhessek ugyanazon hivatalt; a' főbbek sorába eső tisztviselők ugyanazon hivatalt két választás alatt az altisztviselők pedig három választásig ha addig felebb nem vitetnek leköszönni tartozzanak. Czóloztatik ez által a' hivatal utáni szerfeletti vágy korlátoztatása, azonban látható hogy a' választók korlátoztatának ez által. 2) A' tisztújítás kihirdetése után 20—30 nap alatt a' választás tartassék meg. 3) Mindennemű megyei hivatal választás alá jussou. A' csekélyebb módosításokat, mivel a' lapok érdekét nem nevelik, itt elhallgatjuk. Városunkban sept. 15. napjátul fogva adja szini előadásit Komáromi-Szákfi biztosított társasága. Vannak szép tehetségű tagjai. Kitünőbbek Hegedűs, Komáromi, Szákfi, Szigeti, Szuper, Szatmáriné és Szilvási-Eszter. Vendégszerepekben Lendvay 's Lendvayné örvendeztettek bennünket 's koszorúkkal, versekkel 's diszes emlékekkel tiszteltettek az igaz művészet baráti által. Játékaikról szólni felesleg; ismeri azt a' mivelt magyar világ, 's mi itt csak köszönetet szavazunk a' jeles művésznak, hogy illy feljethetlen műelvékben részesítte. Balog Pepi k. a, Lendvayné tanítványa, három ízben lépett fel 's a' közönség tetszéssel fogadta a' nagy művésznőnek szép reménynyel kecsegtető utódját. Évenként 3 hónapra van itt Komáromi-Szákfi társasága biztosítva. A' szeptemberben megkezdett ez évi időszak mármár lefolyand, 's a' vándor élet bajai ismét megérkeznek. Az egylet két év előt fel-szóltatá a' szomszéd megyék magyar közönségét, hogy ezen társaságot az év többi részeiben fogadná ápoló karjai közé; de e' szavak siker nélkül hullottak 's Magyarország dunántúli részében négy megye nem találkoztott egyesülésre késznek egy csekély áldozatba kerülő szép czélra. Az áldozat valóban csekély. Csak azt említtük, hogy itt 3 év óta állván fen a' biztosítás, nem kellett ennyi időre személyenkint 8 ezüst ftnál többet áldozni a' 125 tagból álló egyletnek. Az igaz: nem nyerrünk azonnal legközelebb, de az idő megteremné gyümölcseit 's egy társaság, mely jolesb tehetségű tagokkal bír, ha év elejétől végeig volna biztosítva életéről, a' magyar színművészetben is szépen haladna. Például Komárom decemb. február végeig; Fejérvár mart. majus végeig, Füred júniusban, Veszprém július és augusztusban, Győr sept. novemb. végeig biztosítva a' társaságot, csekély áldozattal valósíthatnák, hogy Pest után a' dunántúli társaság e' hazában legjobb karban lehessen. Erre azonban kitartás 's erős akarat kell, melyről a' magyarnak, nyelvét 's nemzetiségét tekintve most valóban megfeleltkezni nem szabadna, midőn oly sok

idegen elem tátong elnyelésére! — Legközelebb műkedvelők adandják Nagy Ignác „Tisztújítás” cz. vigjátékát a' fehérvári égettek számára. — Ujévve „Vaterland” cz. műnémetlap jelenand meg Győrött Noisser Richard szerkesztése alatt, volt szerencsénk Noisser urtól megtudni: hogy lapjának iránya a' németajku elemnek a' magyarral egybeolvasztása 's a' surlódások ki-egyevitése leend. Szép 's nemes czél! ha reményink valósulandnak ugy Noisser R. ur a' hazafiai érdem magasztos érzetével tekinthet egykor vissza fáradozására. — Szomorú ujságink közé tartozik: hogy Kmety András ur a' győri akademiában statistika tanítója novemb. 6. kán elhunyt. Harmincz éven tul fáradozott e' pályán és számos szegény sorsu tanuló ifjuval osztá segélyül vagyonát. Néhány hét előtti szerencsétlen felüldülésből eredt veszélyes mellcsont törése okozák halálát. Jó szívű 's buzgó emberbarát volt. Áldás kíséri emlékét.

Turóczbul. Nov. 7. én közgyűlésre sereglöttünk, 's a' kitűzött tárgyakat elvégezvén, másnap eloszlottunk. A' gyűlés tárgyaiból kiemelendők: 1) Egy házi pénztár kezeléséből eredő, 's 50 évet tul haladó olly elmarasztalások kivonattja, mikre, mint egykori nehézségekre annak idején kellő felvilágosítás adatván, sőt ennek fölterjesztése után, a' beérkezett intézvények folytában még az illető számadók is feloldatván, ezek elmarasztalásokul nem ismértettek el; például szolgáljon az 1805 évi országgyűlési követeknek fizetettapidijak; mely miután más alakban, de csakugyan nehézségi megújítást foglalna magában, többé tárgyalás alá vétetni nem fog, annál kevésbbé új feleselésbe nem bocsátokzik a' megye. 2) A' gyógyszerak árszabálya nyomában életbe nem léptetthetett a' kellő példányok hiánya miatt, miknek leküldése szorgalmazattni határozottatott. 3) Bácsmegegyének levele az indokok tekintetéből, megyénk elveivel megegyezvén, tudomásul szolgál. 4) A' horvátországi követeknek latin szólhatást megengedő leirat, mint alap utasításunkkal megegyező, elfogadattott. Utasításunkban t. i. meghagyatott a' követeknek, hogy a' magyar nyelv előmozdítására czélzó intézkedéseket pártolják ugyan, de egy uttal a' latin nyelv se hanyagoltassék el. 5) Beadattván a' kir. városok rendezését tárgyazó munkálat átvizsgálására küldött választmány véleménye jelentése, az jóváhagyatott, 's azon hozzátétellel, miszerint a' házi adó kivételése irányában a' városok, a' megyék példájára rendeztessenek, utasításul kiadatni végeztetett. Lényeges tartalma következőben foglaltatik: a) Az 1542: 33. t. cz. nemesi javakat a' városok részére megszerezni általjában tilalmazván, a' bekeblzésnek helye nem lehet, 's egyedül országgyűlés utján ezeközölhető kisaajátítás, ez eddig meghatározott törvény esetekben tovább is megmarad. b) Kivévén a' szoros rendőri értelmű rendszabályokat, kivévén továbbá az 1840: 9. t. cz. nyomána' kövezeti, kivilágítási 's éjőir-fizetési költségekhez való aránylagos járulását, különben a' curiak a' városok hatóságának semmikép alá nem vettettek 's a' személyes adó sem nemesekre, sem azok szolgálaira ki nem vethető. c) Ha valamely a' megyeházák, katonai lakanyák 's börtönök építésére kikeblzetetik, attól adó nem fizettetik, hanem a' 36. §ban nevezettekkel egyenlő jogokban részesítettik. d) Zsidóknak nagyobb szabadságok, mint az 1840: 29. t. cz. által meghatározottak, nem engedtenek. e) A' 84. §, mely a' kövezett adórul szól, a' szerkezetből kihagyandó. f) A' polgári képességre feljogosító telkek bírása csak a' belsőkro szorítandó, ellenben a' külső telkek birtokosai jövedelmi rovat alá tartoznak, mely minden különbség nélkül 200 forintban állapítottatott meg. g) A' városi örségnél, ott hol személyes lakása van a' kötelezettnek, a' helyettesítés megáll, különben másutt a' költségekhez járulni tartozik. h) A' tisztválasztás, nem a' polgármester, de kir. biztos elnöktele alatt, kinek kinevezéséért az 5dik év elteltével a' város folyamodni köteles, tartandó. i) Városoknak kerültenként két két vagyis összesen 8 voksa legyen. A' dunántúliak, hova a' horvát és tótországbeliek is soroztatnak, Székesfejérvárott; dunáninneniak Pesten, tiszamellékiek Kassán tiszántúliak Debreczenben tartanak választást. k) A' hozandó rendszabályok átvizsgálása nem országos választmányra, mert költséges, de a' helytartótanácsra bizassék. l) Végtegre megemlitendő még egy statarialis eset, miről jelenleg csak annyit mondhatok, hogy a' tettes mint szantszándékos gyujtogató, ugy szólván, rajta kapatván, 's ezt a' bíróság előtt később megvallván, elítéltetett 's fel is akasztatott. Törvényes kivégzetésre 80 év óta példa nincs megyénkben.

Abaujból. Kassa, nov. 26. án. F. hó 16. 17. és 18. ik napjain első alispáni elnöklet alatt tartott rendki-

vüli közgyűlésben felolvastatott f. e. oct. 12. én kelt k. kir. leirat, melynek következtében országgy. követek oda utasítottak: hogy azon törvényjavasltnak, mely szerint törvényhozási és közigazgatási nyelv ezenul a' magyar nyelv legyen, ő felsége elibe haladék nélküli fölterjesztését sürgetvén és szorgalmazván, egyzersmind szavazataikkal világosan 's határozottan oda nyilatkozzanak, hogy addig míg ő felségének ezen fentebbi törvényjavasltna nézve az országosan egybegyült KK. és RRhez k. kir. határozata érkezik, a' KK. és RRek táblájának jun. végzése azonnal felfüggesztetvén az országhoz kapcsolt részek követei azon gyakorlatban, miszerint akár országos, akár kerületi ülésekben tetszősők szerint latin vagy pedig magyar nyelven szólhassanak és szavazataikat a' két nyelv közül bármelyikén is kijelenthessek, hagyassanak meg. Az országgy. költségeket megyénk utasítása szerint egyedül a' nemesség viselendi, voltak kik kivánták, hogy azokat nemes és nem nemes egyformán viselje, azonban szavazásra kerülvén a' dolog, kisebbségben maradtak. Ezután az állandó választmány a' bünt. törv. könyv 21k része iránti észrevételeit hivatalos jelentése mellett bea' ta, a' javasolt 's követeinknek utasításul adott módosítások következők: a) az 5dik fejezet 11dik §sa kihagyatván abból a' 400 ftnyi tiszta jövedelem megemlitése, úgyszinté azon §nak a) b) c) d) e) f) alatti pontja, ekép szerkesztessék: a' perbefogószék alakítása végett jelen törv. könyv kihirdetése után megyei küldöttség által mind azon megyebeli nemesek irassanak össze, kik elegendő törvény tudománnyal bírnak. b) A' 6ik fej. 54ik §sa úgy módosítottassék: hogy valamint a' megyei perbefogószék bírása csak nemes lehet, ugy a' megyei ítélőszék bírái is egyedül nemesekből választassanak. c) Ugyanazon fejezet 65. és 69ik §sai úgy módosítottassanak: hogy az azokban emlitett kir. ítélő tábla és hétszemélyes tábla ujjolag alakítandó külön osztályának elnöke és ülnökei ő felsége által csupán nemes egyedekből neveztessenek ki. d) A' 10ik fej. 192ik §sa: valamint egyéb bünöknél, ugy a' felségsértés, hűtlenség, hamis pénzverés, király személye elleni sértő kifejezések esetében is az elzárási parancsot egyedül a' megyei perbefogószék vagy első bíróság, de nem kir. főtészék adhassa ki. e) Hogy a' perbefogás elrendelthessék, azon esetben is, ha a' vádolt az elkövetett bűntettet meg nem vallja, midőn a' bűntett elkövetése bizonyos vagy a' vádoltat súlyos gyanu terheli. f) A' bírák visszavetése ne fogadtassék el. g) A' felmentő ítéletek is okokkal támogattassanak. h) Hogy az első bíróságú ítélőszék a' feleknek semmi esetben kárpottalással ne tartozzék és az rajta meg ne vőteleshessék. i) A' rendőri kihágások esetében a' papiszemélyek a' polgári hatóság alól ki ne vétéssenek. k) Felmentő ítéletek esetében a' költségek az illető hatóság pénztára által meg ne térítettessenek. l) Az eskütt. szék nem pártoltatik de az javasoltatik, hogy valamint a' felségsértés, hűtlenség, pénzhamisítás 's a' király személye ellen sértő kifejezések esetében, ugy minden egyéb bűntettnél a' megye által küldendő együlnök, járásbeli szbiró esküdtársával együtt a' bűnvizsgálatot tennék meg, ez ennek elfogadtatása esetében a' perbefogószék irüli 5ik fej. 39. és 40 §sai egybefoglalva ugy módosítottassanak, hogy t. i. a' perbefogást minden bűntettnél ide értvén a' most előszámlált eseteket is mindenkor az illető megyei perbefogószék határozza el. Az ítélőszékekről szóló 6ik fej. 52dik §sa pedig e' szerint lenne szerkesztendő, hogy a' felségsértés, hűtlenség, pénzhamisítás és a' király személye elleni sértő kifejezések esetében is csak ugy mint bármely egyéb bűntettnél perben minden törvényhatóságban felállítandó első bíróságú t. szék ítéljen, azon esetre pedig, ha ezen javaslat az országgyűlésen többséget nem nyerne, a' 7dik sz. a. külön véleményben javasolt articularis bíróság felállításá sürgettetik; azon módosítással azonban, hogy abból a' kir. ficsusnak és vádolttnak engedett azon jog, miszerint a' bíróság tagjai közül hat hat tagot visszavethet a' nélkül, hogy a' visszavetés okát adó kötelesek lennének, hagyatnók ki 's hogy továbbá ezen articularis bírák az országgyűlés által nem egyedül a' követekből, hanem a' törvényhatóságok részéről adandó utasítás mellett fölterjesztendő tagokból is választhatnának. —

Eszeék, dec. 5. 1843. Dec. 2d. 's 4kén nemes Verőcze vármegye rendkívüli közgyűlést tartott, mert egyik országgyűlési követe P. N. J. gr. leköszönt, oka ennek egészsége változékonyasága 's családi körülmények: helyébe Dellimanich Ferencz főbíró lön választva, kinek hivatalát addig középponti azolgabiránk Knezevics László viselendi. Olvastattak azután főispánunk ő méltóságának két rendbeli levelei, elsejének erejével

a' Rendek kérelmének enged, kik Bellossewich Pál nosziczi sz bíró huzamos érdemeit főbírói czimmal ohajlják megtisztelni, másodika által Balogh Ferencz azelőtt is volt dijas táblabíró ismét azzá nevezetett. A' koziczei kortések nemességi pöre Zágrábmegyéhez utaltatott 's ők annak bevégezteig ususban maradnak. A' Péterváradon történt felszámolás alkalmával pénztárnokunk a' tetemes maradék adósságból 5000 pftot lerótt. Erre az országgyűlési tárgyak vétettek föl, mellyekben semmi új, kevés érdekes, csak a' már elhangzott ismétlések, mellyek iránt vagy a' már adott utasítás vagy a' kerületi szerkezet maradt. A' magyar nyelv ügyében a' k. kir. leirat pártoltatott, a' városi curiák a' honi pénztárba adóztassanak, egyebektől a' nemesibe is, de a' fejtőli rovattól a' nemesség ment legyen, mint ment maiglan maga a' polgárság is. Országgyűlés nem minden évben hanem csak három évenként tartassék, hogy a' sopronyi és aradi váltótörvényszékek, az Győrbe, emez Temesvárra áttéssenek, pártoltatott; szintugy a' Jász-és kunok elrendezése is a' követek prudens arbitriumára bízott. Végre Schaumburg Lippe uralkodó hercegnék a' honosításért tett folyamodása is pártoltatott, miután belőle kitűnik, hogy ő hercegsége az uralkodó ausztriai házzal családi szövetségben léteznék 's az egész díjtüstiti letételét ajánlaná.

Spanyolország.

(Olozaga elbocsátásának okai. Frias és Serrano ministerségalkításra bizattak meg.) Olozaga volt minsterelnök váratlan elbocsátása sok beszédre szolgáltat a' kalmat. Némellyek onnan akarák azt származtatni, hogy a' lakomán, mit a' diplomatai kar tiszteletére adott a' királyné, Olozaga karját nyújtá a' királynénak, 's az asztalnál jobb oldalán foglalt helyet. Ez eddig hallatlan vakmerőségben egész Madrid megbotránkozott ugyan, de a' kegyvesztés nem innen származik, hanem a' cortes hangulatából, mellynek többsége határozottan Olozaga ellen nyilatkozott, ki ez okból el akará ugyan a' cortest oszlatni, de a' királyné ez erőszakos rendszabályban nem egyezett meg, 's így a' ministerségnek le kelle mondania, 's most Frias és Serrano bizattak meg új ministerségalkításra, mellynek alakultaig a' cortes

nem fog üléseket tartani. — Barcelonában Dominus vobiscum' című új lap jelenik meg. Egyébiránt a' csőd e' városban már tökéletesen helyreállott.

Anglia.

(Bordeaux hg tartózkodása Londonban). A' legitimisták folyvást seregestül tödülnek Párisból Londonba, és Bordeaux hget nyilvánosan Franciaország királyának czimezetek. Legfeltűnőbb azon körülmény, miszerint Berryer sem maradt el a' vakbuzgók sorából, ámbár mint tagja a' francia követkamrának, hűséget esküvék Lajos Fülöpnek. Ez komoly vitázatra fog alkalmat szolgáltatni a' követkamrában. Az angol királyné még nem fogadá el Bordeaux hg látogatását, 's alkalmasint nem is fogja azt tenni, mert a' francia korm. követség utján isgátoltatni fogja e' megtiszteltetést. Egyébiránt Bordeaux hg addig szándékozik Londonban tartózkodni, míg francia hadolónak száma le nem a' pad, azután pedig a' walesi hűséget fogja meglátogatni.

Franciaország.

(Hidegség az udvar 's követkamra között.) A' kir. család megváltoztatá korábbi szándékát, 's nem dec. 25én, hanem már 10én térend vissza St. Cloudból Párisba. A' követek, kik már Párisba sereglettek, vonakodnak magokat a' királynál bejelentetni, mivel félnek, hogy Nemours hg évdiája melletti szavazásra fognak szólítottatni. E' csiklandós körülmény tetemes meghidegültést okozott a' kormány 's követkamrai tagok között. — A' papság 's tud. egyetemek közti viszály érdekes vitákat szürend a' követkamrában. —

Görögország.

(A' nemzeti gyűlés színezele.) A' nemzeti gyűlés megnyitásakor közel 240 követ volt jelen, ámbár a' törvényes szám csak 180. E' tünemény onnan eredt, mivel több választókör kettősen választott, azaz a' kisebbség külön küldte követet. Mindazáltal megbízólevelek vizsgálatára nevezett 15 tagu választmány szerezencsés lön e' zavart egészen kiegyenliteni. Az ekkép alakult gyűlés tagjait mind csak kivanat lelkesíti, miszerint a' nemzet 's királyjogai 's érdekei biztosításának; de e' biztosítás módjára nézve különbözők a' vé-

lemények 's már is megtetszenek a' pártok. A' legbuzgóbb töredék egy kamrai rendszert kíván, de a' többség ismét többágazatra oszlik el, mert egy rész a' senatornevezési jogot egészen a' királynak kívánja átengedni, másik a' nemzetnek vagy a' követkamrának, a' harmadik végre a' királynak és nemzetnek ohajlja azt sajátjává tenni. Igen érdekes leend tudnunk: mikép fog e' nagyszerű kérdés eldöntetni.

Törökország.

(A' cserkeszek folyvást győzedelmeskednek. Aggodalom Szerbia miatt. Szláv propaganda.) Konstantinápolyi hírek szerint az oroszok Daghestanban, Kaukasz keleti részén ismét megverettek. A' hegylakók hős fejdelmök Hamit bey vezérlete alatt egy egész orosz osztályt 's több őrcsapatot megrohantak 's közülök 16 tisztet 's több száz legényt terítettek a' harcmezőre; aztán néhány orosz erősséget támadtak 's kettőt elfoglalván tetemes hadszerek birtokába jöttek. Igen valószínű, hogy ez esemény után Oroszország kénytelen lesz megváltoztatni eddigi kémkedő bánásmódját 's nagy erővel fogja a' cserkeszeket megtámadni. — A' portát Szerbia állása aggasztja 's meg sem ütköznék, ha új lázadás hírétől lepetnék meg; mert a' törökök azt hiszik, miszerint Szerbia Lieven b. által azon pontra vitetett vissza, mellyen az utolsó lázadás kitörésekor volt. A' porta erőteljesen követel el az orosz követségtől, hogy Lieven Belgrádból távolíttassék el, azonban azt kapá válaszul, miszerint míg Danilevszky oda nem érkezik, addig Lieven ott maradand, 's csakugyan így történt. D. megérkezett, 's Lieven azonnal Bécsen át azonnal sz. Pétervárra utazott. — Görögországra nézve az orosz kormány azon tanácsot adá a' portának, hogy a' görög eseményeket szemmel tartsa 's a' lázadás folyamatát ne engedje saját birtokába átesapni. Resid pasa ismét el távolítottatott a' fővárosból, hol most rá legnagyobb szükség van: követül küldetett Párisba. — Oláhországban a' szláv propaganda eselszövényei iránti nyomozásokból kiviláglott, hogy nemcsak bolgár 's más szláv, hanem oláh egyedekek is vannak vétkes összeköttetésekben, mihez képest számos elfogatás történt; az elfogottak Brailába az ott felállított biztosság elibe vitetnek. —

É R T E S Í T Ó.

Gőzhajók járása.

Indulnak: **Pestről Pozsony 's Bécs** felé páros napon, Dec. 2. 4. sat. míg az idő és víz állapotja engedi, 7 óraker regg. Pestről **Zimony és Drenkova** felé reggel 6 óraker. Minden akadály- és alkalmatlanság elhárítása végett a' t. cz. utasok méltóztassanak utazási jegyeket indulás-előtti napon váltatni és szinte akkor a' pogyászt is átvételi nyugtávány mellett a' hivatalban átadni.

A' M. Gazd. Egyesület által kiadott Magyar Gazda
ezimű folyóirat ügyében.

Közelgetvén a' folyó félév vége, szükségesnek tartjuk hazai gazdáinkat 's e' folyóirat pártfogóit hazafiai tisztelettel figyelmeztetni, miszerint a' szerkesztőség nemcsak hivatásszerű, hanem becsületheli kötelességének is tartván e' lapok közhasznúságát tartalmi értékének folytonos emelése által, a' tudományok fejlődésével lépést tartva, tehetsége szerint gyarapítani, mellyekajándék gyanánt jövő évben időről időre a' legfontosb réti füvek színezet-ábrázolattal fog tiszt. előfizetőinknek kedveskedni 's azokat fűvészeti és gazdasági kimerítő ismertetéssel kísérni 's mind e' mellett az eddigi csekély előfizetési 4 pfo forinttal félévre (két ívet adván hetenkint) megmarad, azt ohajtván az egyesület, hogy minél számosabban vehessenek honi gazdáink közül részt e' jutányos ár mellett ismérterjesztő eszközeiben. Nem akarjuk állítani, hogy senki, de valóban igen kevesen vannak gazdáink közt, kik minden további tanulási szükségén föllül állanak; 's hogy mégis eddig (jelenleg egyetlen) honi gazdasági lapunk olvasói száma ezer és egy pár százat alig tudott túlhaladni, egyedül annak tulajdonítjuk, hogy e' folyóirat, mint valóságos esetekből bizonyosan állíthatjuk, az ország nagyobb részében még nevérol sem ismertetés. Azért kívántuk e' figyelmeztetés által hazánk legdivatosb lapjai utján hazai mezőgazdáinkat szíves részvételre felhíni 's akár az egyesület t. cz. ügyviselőinél, akár a' szerkesztőségénél (Pesten üllői ut. gr. Károlyikáz) akár végre a' kir. postahivataloknál teendő előfizetés végett az ügy érdekeiben felszólítani. **Pesten decemb. 1843.**

A' Magyar Gazda szerkesztősége.

Bírói árverés.

Zanfoly János és Siegelbauer Anna ellen Silva Aloyzia, Rumbach Mária és Neumayer Tódor részére a' ráczkevi urmészereivel, készleteivel, szoba- és nézve hozott elmarasztó ítélet követ-

keztében, fenérdeklött alpereseknek a' budai határhoz közel eső Promontór helységben levő bírói zár és foglalás alá vett serházuk mindennemű épületeivel, műszereivel, készleteivel, szoba- és általjában minden ott található ingósá-

gokkal együtt jövő 1844-ik évi jan. 2án reggeli órákban helyszínen árveréltetni fog. Kelt Pesten dec. hó 2án 1843. Hegyessy Péter s. k. mint végrehajtó urod. ügyész. 2-3

Sertés eladás.

Simonytornján ns Tolna vármegyében 100 db. hizott sertés eladó. 2-3.

Hasznos és olcsó

Károcsóni ajándék.

Kilián 's társánál Pesten, a' váczsütőházban, Parkfrieder-házban épen most jelent meg és kapható:
Legujabb német-magyar képes

A. B. Cz.

és Olvasó-könyv,

fiúk és leányok számára 24 festett képpel. Nagy Srét kemény boríték. 48 kr. pp.

Fömlt, regézi Brezenheim Ferdinánd ő hűségének t. Abaujmegyében helyezett regézi urod. tartozó Fony. Mogyorócska és Regéczke helységek az azokban levő 's alább jegyzett hasznóvelekekkel, gazdasági és jó védelmező épületekkel f. 1813. dec. 27ke délelőtti órában Fonyban tartandó nyilvános árverés utján, 6 egymás utáni évre hasznóberbe adandók, u. m:

- 1) A' fonyi, mogyorócskai és regéczkei kisebb k. hasznóvelekek 's Fony határában levő vízimalom.
- 2) A' fonyi, mogyorócskai és regéczkei telkes jobbágyok és házas zsellérek által fizetni szokott füst pénz és taksák.
- 3) A' nevezett 3 helységben levő 57 egész telek külső tartozmányiból az urodalmat természeti valóságában illető kifenczed.
- 4) Azon helységek telkes jobbágyai és zselléri részéről évenként teljesítendő 2,326 marhás és 1610 gyalog napot tevő urbéri robot használat.
- 5) A' fonyi dézmás szőlőkől az urod. természeti valóságában illető borkifenczed

- 6) A' fonyi belső mezőben 90 hold 's a' fonyi csonáasi majorsághoz tartozó 2x8 hold urasági szántóföldek, és 120 holdnyi hegyi kaszáló.
- 7) Fonyban egy alkalmas esür, ugyanott pálinkaház, a' hozzá mellékelt szükséges épületekkel, hizláló istállók, melly épületbe a' bérlő csekély költséggel pálinkafőző gépet állíthat, hová az égetéshez szükséges legjobb víz a' közel levő hegyek forrásának egyikéből lelegegedendőbb menységben magátul bele folyik; továbbá a' csonkási majorsági épületek um. tiszt-, cseled-, és juhászlakok, istállók, több száz juhra való akol, esür, magtár 's alatta krumpli-tartó pince.
- 8) A' fonyi terjedelmes 's különösen juhtenyésztésre igen alkalmas legelő használat.
- 9) A' fonyi, regéczkei 's mogyorócskai erdősegből az urod. annyí öl fa' ad, mennyi a' bérlő szükségére kívánatik, ölet meghatározandó áron számítva. A' többi feltétel az urodal. gazda 's korm. kancelláriában megtudható. Kelt Sáros-Patakon dec. 1. 1843.